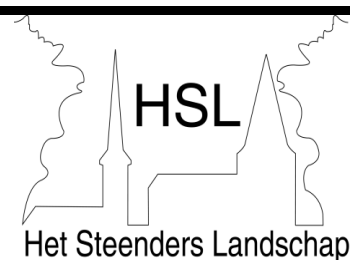

Nieuwsbrief

februari 2020

www.hetsteenderslandschap.nl

info@hetsteenderslandschap.nl

*De vereniging **Het Steenders Landschap** (HSL) is in juni 2004 opgericht met als doel het onderhouden en verbeteren van het landschap in het gebied van de voormalige gemeente Steenderen: Steenderen, Bronckhorst, Baak, Toldijk, Rha en Olburgen. De vereniging heeft thans ruim 200 leden.*

Met deze Nieuwsbrief informeert het bestuur de leden periodiek over de activiteiten die door en namens HSL zijn en worden uitgevoerd.

Het Steenders Landschap krijgt "duurzame ster 2019"

Op woensdagmiddag 18 december 2019 onthulde wethouder Paul Hofman van de gemeente Bronckhorst, samen met enkele leden van Het Steenders Landschap de tegel waarop de "duurzame ster 2019" is vastgelegd.

Deze ereprijs is door de gemeente Bronckhorst uitgereikt aan de Vereniging "Het Steenders Landschap" als blijk van waardering voor ruim 16 jaar werken aan het onderhoud en verbeteren van het landschap rondom Steenderen, en als stimulans om daarmee door te gaan.

Een tweede tegel met de "duurzame ster 2019" heeft HSL gekregen om zelf ergens in of rondom Steenderen te plaatsen. Suggesties voor de beste plaats zijn welkom via info@hetsteenderslandschap.nl

40 bomen erbij rondom Steenderen

Bij de uitreiking van de "duurzame ster 2019" op het gemeentehuis hebben we dankbaar nagepraat met de wethouder. We hebben hem ook gevraagd hoe het mogelijk is dat de gemeente Bronckhorst dit voorjaar bijna 300 nieuwe bomen plant in de hele gemeente, maar dat daarvan in Steenderen en omgeving bijna geen enkele boom gepland is.

Dat leidde ertoe dat de gemeente toezegde ook 40 nieuwe bomen in en rond Steenderen te zullen planten. Frans Peelen en Harry Sesink van HSL hebben de gemeente geadviseerd over de plaatsing van die bomen; daarbij hebben zij aansluiting gezocht bij het "Dorpsplan Vitale Kern Steenderen" dat het

Steenders Belang najaar 2019 heeft gepresenteerd. Hierin komt naar voren dat de bevolking van Steenderen groen heel belangrijk vindt en dat er geen goede aansluiting is tussen de bomenlanen langs de wegen naar Steenderen en in de bebouwde kom.

Op basis van het advies heeft de gemeente recent nieuwe bomen geplant langs de invalswegen van Steenderen: vanuit Olburgen 5 bomen, vanuit Bronkhorst 11 bomen, vanuit Toldijk 1 boom, vanuit Baak 9 bomen en bij het zwembad en de Pannevogel 10 bomen.

Bronkhorsterweg: 11 nieuwe bomen

Ariensstraat: 9 nieuwe bomen

Werkdagen

Sinds de vorige Nieuwsbrief (oktober 2019) hebben onze vrijwilligers flink wat werk verricht tijdens de werkochtenden:

- snoei hoogstambomen, singel onderhouden en wilgen geknot aan de Leemstraat (2-11-2019)
- snoei hoogstambomen, wilgen geknot aan de Paardestraat (12-12-2019)
- snoei hoogstambomen, singel versterkt in de Luur, wilgen geknot in de uiterwaarden bij Rha (11-01-2020)
- snoei hoogstambomen, wilgen en peppels geknot en geplant bij Bronkhorst en onderhoud singel (8-2-2020)

Van al deze werkdagen kunt u een kort verslag lezen op onze website; daar staan ook de foto's die van het vele noeste werk en de vele gezellige momenten zijn gemaakt. Kijk op: <http://www.hetsteenderslandschap.nl/werkdagen/>

Alle HSL-leden krijgen een week tevoren per email een uitnodiging voor de werkdag. Op zaterdag 14 maart a.s. hebben we weer een werkdag:

- **kom eens meedoen en de sfeer proeven! Ontdek of dit gezamenlijke werk misschien ook u goed bevalt!**

Dorp en Rand en nieuwe aanplant

In goed overleg met de gemeente in het kader van het project "Dorp en Rand" heeft HSL op diverse plaatsen nieuwe bomen en struiken kunnen aanplanten. De aankoop van het plantmateriaal is betaald door de gemeente, de vrijwilligers van HSL doen het plantwerk. Concrete resultaten:

- HSL heeft de knotbomenrij aan de Paardenstraat uitgebreid van 3 naar 11 stuks.
- 5 extra knotbomen geplant bij de kruising Kastanjelaan / Oltmanstraat.
- Tijdens de februari-werkdag heeft HSL twee kersenbomen, een lindeboom en 20 meter haag van veldesdoorn geplant langs de Molenstraat in Bronkhorst.
- Recent hebben we drie fruitbomen bijgeplant in boomgaarden, en binnenkort komen er nog 4 bij.
- De heg bij de Ieskeet aangevuld met 10 beuk-bosplantsoenstruikjes.
- Binnenkort planten we 6 fruitbomen bij De Kei.

"Je school kan de boom in"

"Je kan de boom in", zal elke scholier wel eens verzuchten. Vrijdag 7 februari jl. was het zover, want toen "kon je school de boom in". Die dag hadden de leerlingen van groep 8 van de Steenderse basisschool "de Pannevogel" een bijzondere schoolochtend: zij gingen wilgen knotten in Bronkhorst. Dat werd georganiseerd en begeleid door mensen van de natuur- en landschapsvereniging "Het Steenders Landschap".

Ter voorbereiding hadden de leerlingen maandag op school al een les "wilgen" gekregen door Karin van Heijst van Het Steenders Landschap (HSL). Daarin werden vragen behandeld zoals: wat is een wilg, wat is het nut van een wilg, wie wonen er in een wilg, waarom knotten we wilgen?

Vrijdagochtend fietsten de scholieren onder leiding van juf Daniëlle samen naar de Onderstraat in Bronkhorst, waar een rij hele oude en dikke wilgen geknot moesten worden. Na een korte instructie over wat te doen, en over veilig werken, ging de hele groep enthousiast aan het werk. Het was prachtig zonnig weer, en dan is het best goed toeven boven in een wilg met vriendjes en vriendinnetjes! "Dit is veel leuker dan een gewone les" was regelmatig te horen, en verder veel gezaag, "van onderen", vallende takken en gezang!

De wilgenochtend werd afgesloten met lekkers, en met uitleg door Stef Niessink over het maken van een midwinterhoorn van wilgenhout: interessant. Sommige scholieren lukte het zelfs om enkele klanken uit de midwinterhoorn te blazen!

Advies over beheer akker "de Kriegerieje"

Op de akker "de Kriegerieje" bij Bronkhorst, die door HSL gepacht wordt, hebben we steeds meer last van oprukkende *haagwinde*. Na 'n paar jaar zal de hele akker overwoekerd zijn.

Daarom heeft het bestuur advies gevraagd aan Smeding Advies, die o.a. ook Staatsbosbeheer adviseert over het beheer van gronden in onze regio. Frans Smeding heeft – samen met enkele (bestuurs)leden - begin november 2019 de akker bezocht en onderzocht. Hij trof een grote diversiteit aan van de karakteristieke soorten van akkers op klei: Hondspeterselie, Eenjarig bingelkruid, Gladde

ereprijs, Rood guichelheil en Kleine wolfsmelk.

Om de haagwinde te bestrijden adviseert Smeding om langs de randen van de akker 1 of 2 jaar lang gras te zaaien: dat gras verdringt dan de haagwinde.

Mede op basis van het advies heeft het bestuur voor seizoen 2020 besloten:

- de hele akker inclusief de randen wordt in maart a.s. geploegd;
- de 3 randen (beide lange zijden en achterzijde) worden ingezaaid met

kruidenrijk graszaad over een breedte van 15 à 20 meter; die grasstroken worden beperkt gemaaid, tegelijk met de naastgelegen weide "Het Haagje" (die ook door HSL wordt gepacht).

- het middengebied wordt ingezaaid met zomergraan (gerst).

Bomenbeheer in het Plantenbos

In het Plantenbos (verderop meer over dit dorpsbos) wordt door Het Steenders Landschap in overleg met de Agrarische Natuurvereniging 't Onderholt bomenbeheer gedaan. Dat betekent onder andere dat af en toe bomen omgezaagd moeten worden. De redenen daarvoor zijn:

- bomen die gevaar vormen door vallende taken voor gebruikers van het bos;
- bomen die zwak zijn, zoals kersenbomen die aan het einde van hun levenscyclus zijn;
- licht en ruimte maken voor andere bomen en struiken die in de buurt staan;
- een laantje met mooie beuken willen we omvormen tot beukenlaan, daarvoor moeten andere soorten dan verdwijnen.

Er worden dus geen bomen "geogst" voor de open haard of voor de biomassacentrale, maar er wordt uitsluitend gekapt omdat de bomen om bovengenoemde redenen weg moeten. Het is onze bedoeling om voortaan een onafhankelijke deskundige in te schakelen om vast te stellen welke bomen omgezaagd moeten worden.

VANUIT DE HSL-WERKGROEPEN

Werkgroep HoogStamLeu

[coördinator: Fonne Beuseker]

Deze werkgroep verzorgt het onderhoud van circa 260 hoogstambomen in de drie boomgaarden, die HSL in beheer heeft. Dat zijn:

- de boomgaard van Linzell aan de Molenkolkweg
- de boomgaard van Massink, ook aan de Molenkolkweg
- de boomgaard van Addink aan de Wehmestraat hoek Paardestraat.

De HoogStamLeu doen leuk en noodzakelijk snoeiwerk, want: "snoeien doet groeien", en dat moet goed begeleid worden. De HoogStamLeu snoeien in het winterseizoen wat loopt van half november tot eind februari, op zaterdag en soms ook op een doordeweekse dag.

Wij "HSLeu" zijn deze winter volop bezig met de snoeiwerkzaamheden. We zijn nu met 9 personen die met regelmaat snoeien; per week spreken we af waar, wanneer en met wie we gaan snoeien.

Er is nieuw gereedschap aangekocht, namelijk 3 stokzagen, 3 stokscharen en 5 snoeischaren; de 3-poots plukladders zijn gerepareerd. Een van de snoeiers heeft zijn schuur beschikbaar gesteld voor de opslag van het snoeigereedschap en de ladders; soms drinken we in zijn schuur onze 10.00 uurs koffie. De koffie en de soep na afloop worden verzorgd door Stef Niessink bij hem thuis of, als we met velen zijn, in de Ieskeet. Als het weer 'n beetje meewerkt komen de boomgaarden er dit jaar ook weer keurig bij te staan.

Werkgroep Steenuilen

[coördinator: Philip van Dijk]

Vanuit deze werkgroep is er nu geen actueel nieuws. De steenuilen zijn nu bezig om een geschikte nestkast en partner te zoeken. De Werkgroep Steenuilen gaat dan in mei beginnen met een inspectieronde van de nestkasten: is de kast "bezet", zijn er eieren of al jongen en zo ja hoeveel?

Jaarverslag broedseizoen steenuilen 2019:

[Karin van Heijst]

De steenuilenwerkgroep was in 2019 met 12 leden actief.

In april 2019 werden alle 120 kasten in ons gebied bezocht. Hiervan bleek 55% bezet met een broedend uiltje. Dat is iets minder dan in 2018, maar de broedsels waren groter (4-5 eieren). Deze kasten werden de rest van het seizoen gevolgd.

Als de jongen 30-40 dagen oud zijn worden ze geringd. We hebben 150 uiltjes kunnen ringen. Sinds 2019 is ons werkgroeplid Marc Lieverdink gediplomeerd 'ringer'; inmiddels is een tweede 'ringer' in opleiding.

Aan het eind van het seizoen zijn de kasten nogmaals gecontroleerd en zo nodig gerepareerd en schoongemaakt.

Alle resultaten over 2019 zijn doorgegeven aan SOVON (Vogelonderzoek Nederland), dat het landelijke overzicht maakt en bijhoudt.

Behalve in de nestkasten zijn er in de omgeving nog wel meer steenuilen aanwezig. Zij broeden in holle bomen of schuren. SOVON doet nu een onderzoek om ook deze 'wildbroedende' steenuilen met geluidstellingen (roep van een uil) beter te gaan waarnemen en registreren. Ook onze werkgroep doet aan dit onderzoek mee.

De Werkgroep steenuilen gaat met veel enthousiasme in 2020 weer aan de slag. Het belooft een goed muizenjaar te worden, dus wie weet .....

Werkgroep Plantenbos

[coördinator: Lucas Kalkers]

Sinds najaar 2019 heeft HSL een nieuwe werkgroep: de werkgroep Plantenbos. Deze werkgroep heeft zich ten doel gesteld om voorstellen te maken om het Plantenbos te revitaliseren, en om er een aantal functies in te creëren die horen in een dorpsbos, zoals bijvoorbeeld kinderspeelplekken en een rolstoeltoegankelijk wandelpad.

De werkgroep maakt hiervoor een voorstel, en gaat daarover in overleg met andere Steenderense Verenigingen om samen een zo breed mogelijk draagvlak te krijgen voor de aanpak en invulling van dit dorpsbos. Ook een overlegavond met belangstellende gebruikers van het bos staat in de planning.

Werkgroep Bijen

[coördinator: Lucas Kalkers]

Ondanks herhaalde oproepen hebben zich geen nieuwe leden voor deze werkgroep gemeld.

Daarom heeft het bestuur moeten besluiten om de werkgroep bijen op te heffen.

Wie in groepsverband met bijen wil werken kan zich melden bij de afdeling Steenderen van de Nederlandse Bijenhouders Vereniging, via: <https://steenderen.bijenhouders.nl/>

Werkgroep Akkerranden

[coördinator Frank van Heijst]

Deze werkgroep is medio 2018 gestart met als doel zoveel mogelijk akkerranden ingezaaid te krijgen met akkerbloemen. Daarvan profiteren o.a. insecten, vogels en partrijen. In 2019 hebben wij als HSL ervoor gezorgd dat iedereen kon genieten van

circa 12.600 m² bloeiende akkerranden. Bij enkele akkerranden is een bord geplaatst met uitleg.

De Werkgroep heeft inmiddels het eerste jaar geëvalueerd, en besloten om ook in 2020 weer – en hopelijk nog meer – akkerranden te gaan inzaaien. De zaaidag voor dit seizoen is – onder voorbehoud - gepland op zaterdag 18 april a.s. Patrijzen zoeken schuilgelegenheid en plekken om te broeden in *struweelhagen*. Daarom zou de werkgroep boeren en grondeigenaren willen helpen om meer van deze hagen te realiseren;

➤ **bent u geïnteresseerd, meld dat svp aan ons** via info@hetsteenderslandschap.nl

Patrijzentellers

[coördinator René van Eijden]

De resultaten van het patrijzentelwerk in 2019 waren heel goed: in alle telgebieden gaat het aantal patrijzen omhoog door de aandacht die wij met elkaar aan geschikt landschap voor de patrijzen besteden. In ons telgebied Steenderen zijn 12 'territoria' vastgesteld, dus 12 gebieden waar patrijzenhaantjes zijn geteld. Als het goed is hebben die haantjes een hennetje gevonden en samen een nest jongen grootgebracht. Sommige tellers hebben later in het seizoen ook families gezien.

Begin 2020 hebben onze patrijzentellers – inmiddels met 5 tellers uitgebreid – opnieuw een tellerscursus gevolgd.

Door de zachte winter zijn de patrijzen vroeger dan anders, dus de tellers gaan binnenkort aan de slag. De eerste telronde is van 15 februari tot 10 maart; de tweede van 11 tot 31 maart en de laatste van 1 tot 20 april.

HSL-akker en HSL-wei bij Bronkhorst

[coördinator: Harry Sesink]

Sinds 2017 pacht HSL de akker "Kriegerieje" aan de kop van de Boterstraat in Bronkhorst, en sinds 2019 ook de aangrenzende weide "t Haagje".

Over het beheer van de akker schreven we eerder in deze Nieuwsbrief.

De weide beheren we extensief en er wordt niet bemest, zodat de natuurlijke bloemen en kruiden zich kunnen ontwikkelen. Zomer 2019 hebben we wat zaden van de *ratelaar* tussen het pas gemaaid gras uitgezaaid. De ratelaar remt de grasgroei en geeft een extra impuls aan de kruidenontwikkeling. Nu maar hopen dat er dit jaar wat planten opkomen.

Bestuur

Het bestuur organiseert de activiteiten van de vereniging en ontwikkelt daarnaast initiatieven om het landschap rondom Steenderen te verbeteren.

Het bestuur overlegt onder andere met de gemeente Bronckhorst - bv. in het kader van het project Dorp en Rand, zie eerder in deze Nieuwsbrief - en met Staatsbosbeheer.

Op hun verzoek heeft het bestuur gesproken met enkele enthousiastelingen van "Levend landschap Vierakker": zij wilden informatie hebben over het opzetten en besturen van een vereniging.

Vrijwilligersavond 2020

We sluiten het werkseizoen 2019/2020 gezamenlijk en feestelijk af op de vrijwilligersavond met barbecue op **woensdag 17 juni 2020**.

Noteer deze data alvast in uw agenda:

De komende werkdagen, telkens van 8.45 tot 13.00 uur:

- zaterdag 14 maart 2020 werkdag
- *onder voorbehoud*: zaterdag 18 april inzaaien akkerranden.
- *onder voorbehoud*: woensdagavond 15-07-2020 zomerwerkavond.

Wij hopen u bij één of meerdere werkdagen te mogen begroeten.

Ook HSL-leden die tot nu toe niet aan de werkdagen meededen worden van harte uitgenodigd om dat eens 'n keer te komen proberen.

Meer informatie?

Natuur- en Landschapsvereniging 'Het Steenders Landschap'.

Secretaris: Frank van Heijst; email: info@hetsteenderslandschap.nl;

www.hetsteenderslandschap.nl

Samenstelling Nieuwsbrief: Frank van Heijst